

«مدافعان خرمشهر در ابتدای جنگ» در همان هفته اول سرنوشت جنگ را تغییر دادند.» مقاومت‌های ابتدای جنگ باعث شد ارتش عراق زمین گیر شود و پس از آن، «ارتش خودش را پیدا کرد.»»

عبدالحسین مفید از فرماندهان ارشد ارتش در عملیات بیت‌المقدس

نقشی بسیار اساسی داشت. این شناسایی‌ها با وسواس حسن باقری، بسیار دقیق انجام می‌شد. در عملیات طریق‌القدس ابتکار عبور از منطقه‌ی رملی نقشه‌ی کلیدی در پیروزی عملیات داشت. پیش از عملیات در جریان شناسایی‌های منطقه‌ی رملی وقتی یکی از گروه‌ها گزارشش را به حسن باقری داد، باقری از آن‌ها پرسید چرا شب را در منطقه نمانده‌اند؟ تیم شناسایی توضیح داد که دقیق همه‌چیز را بررسی کرده‌اند اما حسن باقری گفت: «مگر عملیات در شب نیست؟ وضعیت مهتاب در خط پدافندی دشمن چطور است؟ تاریکی محض است یا روشنایی؟ نیروهای دشمن شب‌ها چقدر فعال‌اند؟ تیربارها شب کار می‌کند یا نه؟ فرمانده تیپ دشمن را می‌شناسی؟ فرمانده گردان‌هایش را چطور؟ استعداد گردان‌های تانک علی، حسن و حسین چند تانک است و آرایش آن‌ها چگونه است؟ فکر کرده‌ای با دشمنی که نمی‌شناسی چگونه

تعدادی از زمیندگان ارتش در عملیات بیت‌المقدس. از ارتش در این عملیات ۱۶۲۸ نفر شهید شدند که ۸۴ افسر و ۲۲۲ درجه‌دار و ۱۲۱۴ سرباز و ۷ غیرنظامی در میان آن‌ها بودند؛ شهدایی نظیر سرهنگ عظیم فاضلی فرمانده گردان ۱۴۸ پیاده، سرهنگ خلبان طالب‌مهر و دیگران.

حضور می‌یافتند؛ «لذا در جلسات ستادی و یا در اسناد اطلاعاتی مثل برآوردها و یا بررسی منطقه‌ی عملیات و سواس عجیبی داشتیم که آخرین اطلاعات و دقیق‌ترین اطلاعات و حتی جزئی‌ترین‌ها را ارائه دهم وگرنه همتای سپاهی من ارائه می‌کرد که این دور از شأن من بود. از این لحاظ، تلاش، دقت و وسواس زیادی داشتم که در حضور فرماندهان کم‌نیاروم و امروز با مطالعه‌ی برآوردها و یادداشت‌هایم احساس خوبی می‌کنم که همواره پاسخگوی مسئولیتم بوده‌ام. در سامانه‌ی اطلاعات رزمی، جمع‌آوری اخبار یک مطلب است و تحلیل و نتیجه‌گیری مطلب دیگر.

فرمانده از من می‌خواست بگویم دشمن چه کار خواهد کرد؟ مثلاً در حمله‌ی بیت‌المقدس چطور؟ و در کجا؟ با چه استعدادی؟ و چه زمانی؟ تمام هنر افسر اطلاعات در همین جواب‌هاست.» مفید می‌گوید در طرح‌ریزی عملیات بیت‌المقدس اصرار زیادی داشت که پس از عبور از رودخانه سرپل بزرگ‌تر گرفته شود و توضیح می‌دهد گاه یک افسر اطلاعاتی با یک پیشنهاد می‌تواند تأثیر زیادی بر نتیجه‌ی عملیات بگذارد و می‌گوید سرپل بزرگ ایران در این عملیات کار دشمن را سخت کرد و ارتش صدام غافلگیر شد و دو فرمانده عراقی در همان مرحله‌ی اول به دستور صدام اعدام شدند. مفید در گفتگو با روزنامه‌ی شرق می‌گوید که اطلاعات در عملیات آزادی خرمشهر نقش ویژه‌ای داشت؛ «ما در فتح‌المبین و طریق‌القدس خیلی اسیر گرفته بودیم و آن‌ها را هم تخلیه‌ی اطلاعاتی کرده بودیم؛ برای مثال «ناظم گذار»، سرهنگ‌دو زرهی، که افسر رکن سوم لشکر سه زرهی در منطقه‌ی غرب اهواز و شمال خرمشهر مستقر بود و در فتح‌المبین اسیر شد، افسر شیعه بود و با ما همکاری کرد. ایشان را بردیم در دارخوین که دکل بلندی داشتیم. دقیقاً تمام منطقه را از بالا برای ما تشریح کرد. ما این‌گونه اطلاعات به‌دست می‌آوردیم. عکس‌های هوایی نیز بیشتر به دانش و علم ما و بچه‌های اطلاعاتی در باره‌ی عملکرد و اصول و قواعد رزم ارتش عراق کمک می‌کرد. همه‌ی این عوامل به یک تحلیل کمک می‌کرد؛ فهمیدیم که ارتش عراق از حمله‌ی ما با خبر است و چگونه و در کجا و با چه استعدادی دفاع خواهد کرد.»

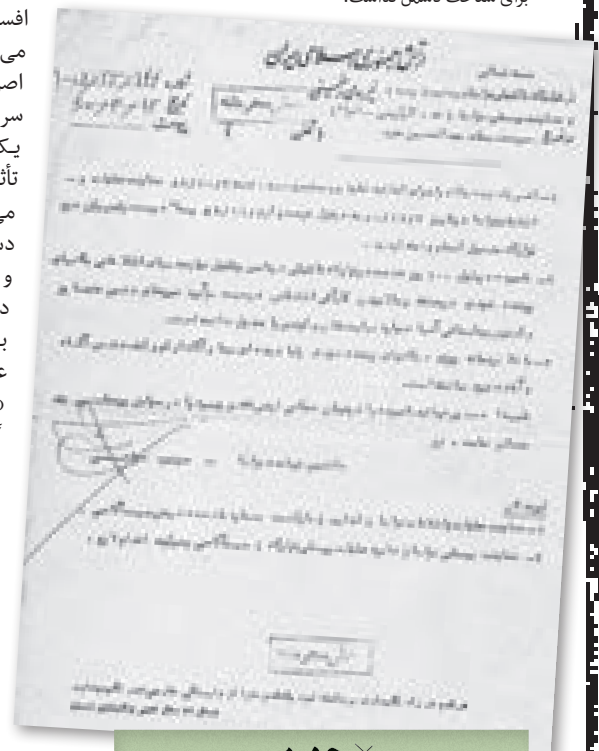
شناسایی نزدیک

حسن باقری از فرماندهان ارشد سپاه تأکید زیادی بر شناخت نزدیک از دشمن داشت. شناختی که روی زمین و توسط نیروهای شناسایی به‌دست می‌آمد. او از ابتدای جنگ سیستم و فرایندی برای جمع‌آوری اطلاعات از دشمن پایه‌گذاری کرد. تیم‌های شناسایی تشکیل داد و اطلاعات را سامان می‌داد. تیمی برای بازجویی از اسرای عراقی تشکیل داد. او در این فرایند بر جبهه‌ی نبرد و وضعیت دشمن و نیروهای خودی مسلط شده بود و از آن‌جا که این اطلاعات را تدوین می‌کرد فرماندهان دیگر نیز می‌توانستند با دقت بالا در جریان آخرین تحولات میدان نبرد قرار گیرند. شناسایی‌های نزدیک در دوره‌ی عملیات‌های پیروز

شناخت از دشمن

با مرور روایت‌های فرماندهان ایرانی درمی‌یابیم از مشخصه‌های اصلی جبهه‌ی ایران در سال دوم جنگ شناخت دقیق از دشمن بود. در سال دوم جنگ دو تیم در سپاه و ارتش تحلیل‌های دقیقی از وضعیت دشمن و موقعیت او داشتند. عبدالحسین مفید در تیم ارتشی این مسئولیت را به عهده داشت. مفید در کتاب بازخوانی جنگ تحمیلی می‌گوید در جلساتی که در فرارگاه‌ها تشکیل می‌شد او و هم‌تایش از سپاه

حکمی برای تقدیر از سرهنگ عبدالحسین مفید برای فعالیت‌هایش به عنوان رئیس رکن دوم فرارگاه تاکتیکی نیروی زمینی ارتش در جنوب، صیاد شیرازی نیز گزینه‌ای بهتر از او برای شناخت دشمن نداشت.

چهره

عبدالحسین مفید

از فرماندهان ارشد ارتش در سال‌های جنگ

متولد: تربت حیدریه، ۱۳۱۵

سن در آغاز جنگ: ۴۴ سال

عبدالحسین مفید از فرماندهانی بود که صیاد شیرازی او را برای همراهی در دوره‌ی فرماندهی‌اش فراخواند و رکن دوم نیروی زمینی را به او سپرد و رئیس رکن دوم و افسر اطلاعات شد. او و تیمش اطلاعات را جمع‌آوری و تحلیل می‌کردند و به‌صورتی که برای فرماندهان عملیاتی راه‌گشا باشد تدوین می‌کردند و در اختیار آن‌ها قرار می‌دادند؛ «اتکای من به دو عامل جمع‌آوری بود. یکی عکس‌های هوایی که توسط نیروی هوایی ارتش و به درخواست من انجام می‌شد و دوم اطلاعات از اسرای عراقی.»

